

СТ А Н О В И Щ Е

за дисертационен труд, предложен за получаване на образователна и научна степен ДОКТОР по специалност ЕНТОМОЛОГИЯ – 01.06.14

Автор: магистър Боян Петров Златков, Софийски университет “Св. Кл. Охридски”, Биологически факултет, катедра “Зоология и антропология”, бул. “Драган Цанков” № 8, 1000 София

Тема: “ПЕПЕРУДИТЕ ОТ СЕМЕЙСТВО TORTRICIDAE (LEPIDOPTERA: MICROLEPIDOPTERA) НА САНДАНСКО-ПЕТРИЧКАТА КОТЛОВИНА”

Изготвил становището: доц. д-р Здравко К. Хубенов, Национален природонаучен музей, БАН, бул. “Цар Освободител” № 1, 1000 София

Дисертационният труд е написан на 239 страници, от които 4 – Увод, 6 – Литературен обзор, 1 – Цел и задачи, 7 – Кратка физикогеографска характеристика, 19 – Материал и методи, 166 – Резултати и обсъждане, 4 - Обобщени резултати и изводи, 17 – Литература от 216 заглавия (131 на кирилица и 85 на латиница). Включени са 10 таблици и 76 фигури. Представени са и 2 приложения за по-важни характеристики на установените видове и индекси на фаунистично сходство.

В увода на дисертацията е направена характеристика на семейство Tortricidae, от която се вижда мястото на групата в системата на пеперудите, нейното богатство, таксономични и биологични особености. Съвременните познания за европейските тортрициди, интересът към балканските центрове на формообразуване, слабата проученост на Санданско-Петричката котловина както и нейното консервационно и зоогеографско значение правят актуални изследванията на автора.

От литературния обзор се добива представа за добрата осведоменост на автора, познаването на проблемите и способността за критично оценяване и използване на съществуващата информация. Това се вижда и в следващите глави на дисертацията, където литературата се ползва критично при интер-претацията на собствените данни и изводи.

Целта и задачите на дисертацията се свеждат до проучване на видовия състав, елементи на гениталната морфология при част от видовете, зоогеографски анализ на тортрицидната фауна, фенологията при имагиналните форми, денонощната летателна активност и изясняване на редица особености във връзка с трофичната специализация на ларвите. Изложеното в дисертацията отговаря на поставената цел и изброените задачи.

При събирането и обработването на материала са използвани класически и съвременни методи, адаптирани към нуждите на изследването. Колекционирани

са 2879 екземпляра. Експериментирани са различни методи за събиране на тортрициди като системно са използвани ръчен сбор, привличане с ултравиолетова светлина, привличане с хранителни примамки и отглеждане на ларвни форми. Изготвяни са тотални препарати, изолирани са генитални структури като са приготвяни препарати от техни елементи. Това е позволило на автора да събере материал за сравнителни изследвания и да направи приноси към изучаването на гениталната морфология. Овладяни са и редица програмни продукти, необходими при съвременното аналитично интерпретиране на резултатите.

Физикогеографската характеристика на изследвания район е направена без излишно детайлизиране и засяга основните особености на релефа, климата, водите, почвите и растителността. Тя позволява на читателя да си състави мнение за проучената територия и степента на познаването ѝ от автора. Приложената карта на Санданско-Петричката котловина допълва това впечатление.

В Санданско-Петричката котловина са установени 210 вида, 71 рода, 11 трибуса и 3 подсемейства, от които нови за района са 159 вида. Нови за българската фауна са 33 вида, за балканската - 9 вида и 3 вида са нови за Европа. Открити са 2 нови за науката вида. Тези сведения показват фаунистичния принос на дисертацията. В изследвания район са намерени 48% от българските видове.

Обобщени са всички данни за разпространението на намерените видове. Представената зоогеографска характеристика на тортрицидната фауна включва категоризация на таксоните въз основа на разпространението им и тяхното обособяване в групи със сходен тип на разпространение. Установените видове спадат към 4 фаунистични комплекса: холарктичноевросибирски, медитерано-централноазиатски, субкосмополитен и ендемичен, които обединяват 19 ареалнографски категории. Макар и регионални зоогеографските изследвания имат общо значение. Те показват високата застъпеност на евроазиатските, европейските и евротуранските видове и малкия брой таксони в останалите категории.

Определени са 6 фенологични групи. Проследено е тяхното разпределение по месеци и е потърсена връзка със зоогеографския характер на видовете, които формират тези групи. Изследвана е денонощната летателна активност на видовете и са изведени някои общи закономерности за трибусите.

Анализирана е трофичната специализация на ларвните форми, разгледана е специализацията по трибуси към 57 растителни семейства и са обсъдени основните поведенчески групи.

Дисертационният труд съдържа редица фундаментални таксономични, морфологични, фаунистични и екологични приноси, които обогатяват съществуващите познания, представляват новост за науката, страната, Балканския полуостров и Европа, коригират известни представи или допълват някои непълноти в познанията за тази група. Фигурите, таблиците и приложенията подкрепят и онагледяват изложения материал. По темата на дисертацията магистър Б. Златков е представил 4 публикации, които са излезли от печат. От

тях 3 са в специализирани чуждестранни научни издания и една е в българско научно издание. Освен това той е докладвал част от своите резултати на международен научен форум в чужбина.

Заключение. Магистър Б. Златков е изграден специалист по семейство Tortricidae, навлязъл в проблемите на фаунистиката, морфологията, таксономията, зоогеографията и екологията на тази интересна и важна група насекоми. Научните му резултати и изводи са подкрепени с убедителен фактологичен материал и публикации в чужбина. Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав за докторска дисертация. Затова **предлагам** на Факултетния съвет на Биологическия факултет при Софийския университет „Св. Кл. Охридски” да **присъди на автора – магистър Боян Петров Златков образователната и научна степен „доктор”**

29.V.2011 г.
София

Подпис:
/доц. д-р. З. Хубенов/